Gemeente Heerde

cittaslow

Raadsvoorstel

Raadsvergadering
12 april 2021
Commissie Samenleving
30 maart 2021

Afdeling en opsteller
directie/B. van Zuthem
Portefeuille
J.W. Wiggers
Programma
Bestuur
Opnemen in Bestuursagenda
nee

Agendapunt
5.

Onderwerp
Eindrapport Verkenners Kop van de Veluwe

De raad besluit om:
1. Kennis te nemen van het eindrapport van de Verkenners Kop van de Veluwe 'Samen voor de Kop van de Veluwe; een pleidooi voor actie!';
2. Het college ruimte te geven de in het rapport genoemde aanbevelingen ten uitvoer te brengen.

Inleiding
Op 31 januari 2020 is u het eindrapport van de Verkenners Kop van de Veluwe (Nunspeet, Elburg, Oldebroek, Hattem en Heerde) aangeboden.
Het rapport geeft een schets van de regionale ontwikkelingen en opgaven, het huidige samenwerkingspalet van de gemeenten, de kansen en bedreigingen en komt met een pleidooi voor actie!; zowel voor de gemeenten als de provincie.
Daartoe hebben de Verkenners een tweetal concrete aanbevelingen gedaan, te weten:
1. Participeer actief in de Regio Zwolle met als belangrijkste oproep aan gemeenten en provincie om gezamenlijk een regionale investeringsstrategie uit te werken;
2. Maak werk van niet-vrijblijvende samenwerking in de bedrijfsvoering.

Tijdens de themaraad van 28 september jl. heeft uw raad het rapport van de Verkenners beeld- en oordeelsvormend besproken. Meer specifiek is er tijdens deze bijeenkomst ingezoomd op de beide, bovengenoemde aanbevelingen uit het rapport. Over beide aanbevelingen zijn presentaties gegeven betreffende doelstellingen, opgaven en voorgenomen uitvoering.
Na deze opiniërende discussie is de volgende stap dat uw raad zich ook besluitvormend tot het rapport gaat verhouden.

Beoogd effect
- Duidelijkheid naar alle betrokkenen (inclusief provincie en regio) over de opstelling van onze gemeente.

Bevoegdheid / Juridisch kader
Het eindrapport wordt aangemerkt als een strategisch, kaderstellend document. Besluitvorming over dergelijke documenten heeft de wetgever (Gemeentewet) voorbehouden aan uw raad.

Eerdere besluitvorming en kaders
Raadsbesluit d.d. 14 december 2015: visie op samenwerking
Themaraad d.d. 28 september 2020: beeld- en oordeelsvormende verkenning eindrapport Verkenners Kop van de Veluwe.

Argumenten

1.1. Eindrapportage is aan alle betrokken gemeenteraden voorgelegd.
Na het verschijnen heeft elke betrokken gemeente het rapport ondertussen inhoudelijk besproken en zich uitgesproken hoe ze zich tot het rapport wil verhouden.
Voor uw raad geldt daarbij hoe u het rapport plaats in het licht van uw eigen visie op samenwerking.

2.1. De eerste aanbeveling draagt bij aan de strategische doelstellingen van de Regio Zwolle.
Het eerste advies van de Verkenners geeft aan om in gezamenlijkheid te komen tot een Gelderse regionale investeringsstrategie binnen de Regio Zwolle; om daarmee een bijdrage te leveren aan de strategische agenda van de Regio Zwolle.
Wij onderschrijven deze aanbeveling. Temeer, daar het gewenst is om als vijf Gelderse gemeenten binnen de grote Regio Zwolle (23 gemeenten) de handen ineen te slaan om enerzijds tezamen sterk de Gelderse belangen binnen Regio Zwolle te behartigen en anderzijds de Provincie Gelderland als partner aan te haken bij de Regio Zwolle.

2.2. Inhoudelijke opgaven staan voorop en sturen de samenwerking
Met betrekking tot de tweede aanbeveling, merken wij op dat Heerde in twee zgn. 'daily urban systems' ligt, oftewel letterlijk op de grens van twee regio's (Zwolle en Apeldoorn). Dit verklaart waarom Heerde in het verleden herhaaldelijk van regio is gewisseld (al dan niet met betrokkenheid van de provincie) en dat Heerde met verschillende buurgemeenten moet samenwerken. Uiteindelijk blijken daarbij dat de inhoudelijke opgaven maatgevend zijn. Die bepalen de schaal waarop een onderwerp regionaal opgepakt wordt en welke buurgemeenten daaraan inhoudelijk willen meedoen.
Door telkens de inhoud voorop te zetten, geeft uw raad zichzelf ruimte en comfort. Ingeval u daarentegen de nadruk zou leggen op samenwerking met bepaalde gemeenten, maakt uw raad zichzelf afhankelijk van de bereidheid van die gemeenten. En dat maakt u kwetsbaar.

Concreet betekent dit dat we kijken wat de regionale opgaven zijn. Per opgave zullen we de schaal bepalen waarop in ons gebied die opgave moet worden opgepakt, en buurgemeenten (m.n. Epe en Hattem) worden verleid om inhoudelijk mee te doen en aan te haken. En evenzeer andersom: als buurgemeenten ons benaderen om mee te doen, dan kijken we daar met een open mind naar. Dat dan niet altijd dezelfde of gewenste gemeenten verleid kunnen worden is inherent aan deze benadering. Elke gemeente maakt daarin zijn eigen afweging.
Aldus zien wij een landelijke ontwikkeling ontstaan dat steeds meer thema's op regionaal niveau spelen, waarbij elke gemeente meerdere samenwerkingsrelaties heeft: meerschalig en volstrekt niet congruent. Een werkelijkheid ook voor Heerde.

Kanttekeningen

1. *Heerde wil actief samenwerken*
   Heerde is een kleine gemeente. Juist die schaal maakt dat onze ambtelijke organisatie op sommige bedrijfsonderdelen kwetsbaar is; zowel bestuurlijk als ambtelijk wordt dit onderkend. Hierdoor is samenwerking –met als intentie de dienstverlening te verhogen en kwetsbaarheid te verminderen- urgent.

Deze urgentie betekent dat een gemeente zich niet kan permitteren om alleen te komen staan. Dit is ook het uitgangspunt voor de samenwerking in de Kop van de Veluwe. Wij willen de samenwerking in de bedrijfsvoering organiseren via het principe van 'coalition of the willing'. Als één of twee gemeenten op een onderdeel niet mee kunnen/willen doen, betekent dat niet automatisch uitsluiting voor samenwerking op andere onderwerpen. Aldus ontstaat flexibiliteit en ruimte. Wel raken we geïsoleerd als uw raad onverhoopt samenwerking in de Kop van de Veluwe in zijn geheel zou afwijzen.

2. *Ongewenste opmaat moet worden voorkomen*
   In 2012/2013 leidde de toenmalige ambtelijke H2O-samenwerking tot een voor uw raad ongewenst voorstel om te komen tot een besturenfusie van de drie gemeenten. De vraag rijst in hoeverre onderhavig voorstel leidt tot eenzelfde opmaat.
   Wij stellen dat huidige situatie wezenlijk anders is dan in 2012, omdat toen de H2O-gemeenteraden zelf in hun opdracht aan WagenaarHoes expliciet herindeling als één van de te onderzoeken opties hadden meegegeven. Thans is herindeling voor geen enkele regiogemeente een optie: iedereen wil betekenisvol zelfstandig blijven en door samenwerking voldoende bestuurskracht creëren. Kortom: succesvol samenwerken is het credo.

   Ook de Verkenners pleiten niet voor herindeling. Herindeling is pas aan de orde als de gemeenten zelf zover zijn (zie ook nieuwe beleidskader herindelingen minister BZK). Uit navraag hebben wij vastgesteld dat ook de aanduiding 'niet vrijblijvende samenwerking' nadrukkelijk niet bedoeld is als opmaat, maar enkel betrekking heeft op het daadwerkelijk van de grond komen van samenwerking (i.p.v. praten over).

Geld
n.v.t.

Communicatie
Na besluitvorming, zullen wij onze regionale partners en de provincie informeren over uw principekeuze.
Verder zullen wij uw besluit actief naar buiten communiceren. Voorkomen moet worden dat in de beeldvorming uw besluit verward en niet begrepen wordt, maar uitgelegd moet worden op welke wijze uw besluit zich verhoudt tot uw eigen raadsvisie.

Inclusiviteit
n.v.t.

Cittaslow
Onderhavig voorstel om het rapport van de Verkenners te omarmen impliceert dat de zelfstandigheid van onze gemeente behouden blijft en daarmee ook het eigen karakter van de gemeente, inclusief dat van Cittaslow.

Inkoop en SROI
n.v.t.

Uitvoering
Ter uitvoering van de eerste aanbeveling hebben de dagelijkse besturen van de vijf gemeenten en die van de provincie Gelderland tezamen een investeringsagenda opgesteld en getekend. Uw raad is hierover via een memo ari geïnformeerd. Daarmee is deze aanbeveling voortvarend ter hand genomen. Momenteel wordt aan de hand van een door de provincie bekostigde programmamanager deze investeringsagenda uitgevoerd.

De tweede aanbeveling wordt organisch opgepakt en volgens het principe van ‘coalition of the willing’. Dit betekent dat de betrokken gemeenten per geval bezien of op een bepaald bedrijfsonderdeel kan worden samengewerkt en met welke gemeenten die samenwerking wordt vormgegeven. Uitgangspunt hierbij is ‘het liefst met z’n vijven, maar tenminste met z’n drieën’. Ook betekent deze aanpak (organisch) dat niet gestuurd wordt op een vooringenomen uitkomst of model (o.a. shared service center of ambtelijke fusie).
Wij zullen uw raad periodiek informeren over de voortgang van deze aanpak, waarbij wij geen onomkeerbare stappen zullen zetten zonder betrokkenheid van uw raad (o.a. uitkomst ICT-onderzoek H2ONE). Daarbij vormt de mate van ontvlechtbaarheid van een samenwerking een belangrijk criterium.

Advies commissie(s)
Dit wordt ingevuld nadat het advies is behandeld in de commissievergadering.

Heerde, 9 maart 2021

Het college van Heerde
drs. J.W. Wiggers , burgemeester
B. van Zuthem , gemeentesecretaris

Bijlagen:
1. Raadsbesluit Eindrapport Verkenners Kop van de Veluwe
2. Eindrapport Verkenners Kop van de Veluwe ‘Samen voor de Kop van de Veluwe; een pleidooi voor actie!’

Ter inzage:
geen